

ЛІНГВОДИДАКТИКА

УДК 378.016:811.111]:2-051

DOI 10:25128/2415-3605.18.3.14

ЖАННА НИКІФОРЧУК

ORCID.ORG:0000-0002-0524-2178

zhanna-nikforchuk@rambler.ru

здобувач кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, вул. Садова, 5

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ МАЙБУТНІХ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ

Окреслено психолінгвістичні особливості англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх релігієзнавців. Визначено, що проблема формування англомовної компетентності в читанні зумовлюється потребою її дослідження у контексті компетентнісного підходу. Вказано, чому володіння науковими знаннями про релігію важливе для зростання культури та ерудованості фахівця, а вивчення релігієзнавства у вищій школі є необхідним чинником підвищення рівня духовної культури людини. З'ясовано суть понять «професійно орієнтоване читання», «професійно орієнтована компетентність в читанні» та «читання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності». Виокремлено чотири головні функції англомовного професійно орієнтованого тексту, визначено його психолінгвістичні особливості. Представлено класифікацію видів читання. Пояснено реалізацію індивідуального підходу до студентів як важливу передумову ефективності процесу навчання професійно орієнтованого читання, який здійснюється з урахуванням їхніх ідивідуальних та психологічних особливостей. Описано процес формування професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх релігієзнавців як розвиток іноземної компетентності у повсякденних і фахових ситуаціях та визначено тексти, за допомогою яких можна пришвидшити цей процес. Доведено, що правильно побудована система навчання читання англійською мовою допомагає у вирішенні практичних, загальноосвітніх, виховних та розвивальних завдань, а інформація, котру отримує майбутній релігієзнавець в процесі читання, розвиває його світогляд та знання про релігію.

Ключові слова: читання, компетентність в читанні, професійно орієнтована компетентність, індивідуалізація.

ЖАННА НИКІФОРЧУК

соискатель кафедры иностранных языков для гуманитарных факультетов
Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича
г. Черновцы, ул. Садовая, 5

ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ЧТЕНИИ БУДУЩИХ РЕЛИГИЕЗНАВЦЕВ

Обозначены психолингвистические особенности англоязычной профессионально ориентированной компетентности в чтении будущих религиоведов. Определено, что проблема формирования англоязычной компетентности в чтении обусловлена необходимостью ее исследования в контексте компетентностного подхода. Указано, почему владение научными знаниями о религии важно для роста культуры и эрудированности специалиста, а изучение религиоведения в высшей школе является необходимым фактором повышения уровня духовной культуры человека. Выяснено суть понятий «профессионально ориентированное чтение», «профессионально ориентирована компетентность в

чтении» и «чтение как рецептивный вид речевой деятельности». Выделены четыре основные функции англоязычного профессионально ориентированного текста, определены его психолингвистические особенности. Представлена классификация видов чтения. Объяснено реализацию индивидуального подхода к студентам как важную предпосылку эффективности процесса обучения профессионально ориентированного чтения, который осуществляется с учетом их индивидуальных и психологических особенностей. Описан процесс формирования профессионально ориентированной компетентности в чтении будущих религиоведов как развитие иноязычной компетентности в повседневных и профессиональных ситуациях и определены тексты, с помощью которых можно ускорить этот процесс. Доказано, что правильно построенная система обучения чтению на английском языке помогает в решении практических, общеобразовательных, воспитательных и развивающих задач, а информация, которую получает будущий религиовед в процессе чтения, развивает его мировоззрение и знания о религии.

Ключевые слова: чтение, компетентность в чтении, профессионально ориентированная компетентность, индивидуализация.

ZHANNA NYKIFORCHUK

Cometitor of Department of Foreign Languages for Humanities
Yurii Fedkovych Chernivtsi National University
5 Sadova Str., Chernivtsi

PSYCOLINGUISTIC PECULIARITIES OF ENGLISH-LANGUAGE PROFESSIONALLY ORIENTED READING COMPETENCE OF FUTURE RELIGIOUS SCHOLARS

The special training of a specialist who can successfully solve professional tasks, is ready to perform professional functions in the Ukrainian-language environment as well as in foreign-language environment is important. Foreign language learning has become an integral and important component of professional training. The topicality of the problem of English reading competence formation is determined by the need of its research in the context of the competence approach: it is necessary to determine the structure of English-language reading competence, to specify the objectives of its formation among future religious scholars, to define the stages of formation of English reading competence. The purpose of the article is to characterize the psycholinguistic peculiarities of English-language professionally oriented reading competence of future religious scholars. Mastering the scientific knowledge about religion is a necessary condition for the growth of culture and education of a specialist of any profile. The growing amount of professionally directed foreign-language information puts future religious scholars in front of the need to work out a large volume of professional information. Reading as a receptive speech process requires students' active mental activity to obtain the necessary information from the text. Reading texts perform a number of educational functions, among which the function of knowledge enrichment, the function of training, the function of the oral speech development and the function of the notional perception text development. Professionally oriented reading is an effective method of obtaining additional knowledge concerning the chosen profession. One of the main grounds for the effectiveness of the learning process of professionally oriented reading is the implementation of an individual approach to students. Future religious scholars must have competence in the areas of professional and situational communication, and the process of formation of professionally oriented competence of the future religious scholars is defined as the development of activity of foreign language competence not only in everyday, general business, but also in professional situations. A rationally built system of teaching reading a foreign language helps to solve practical, educational and developmental tasks.

Keywords: reading; reading competence; professionally oriented competence; individualization.

У наші дні особливої важливості набуває професійна підготовка фахівця, котрий може успішно вирішувати професійні завдання, готовий до виконання професійних функцій як в україномовному, так й іншомовному середовищі. Вивчення іноземної мови стало невід'ємною складовою професійної підготовки, а кінцевою метою – формування у студентів готовності і здатності до міжкультурної комунікації, практичного володіння іншомовними компетентностями, тобто вмінням зіставляти мовні засоби з конкретними цілями, ситуаціями, умовами та завданнями мовленнєвого спілкування.

Актуальність проблеми формування англomовної компетентності у читанні зумовлюється потребою її дослідження у контексті компетентнісного підходу: необхідно визначити структуру англomовної компетентності у читанні, уточнити цілі її формування в майбутніх релігієзнавців,

окреслити етапи формування англомовної компетентності у читанні. Незважаючи на те, що методикою формування англомовної компетентності у читанні займалися М. З. Біболетова, Й. М. Берман, С. В. Гапонова, Є. В. Мусницька, К. І. Онищенко, В. В. Черниш та інші вчені, а професійно орієнтованою компетентністю в читанні – С. Ю. Ніколаєва [8], Т. І. Труханова [14], Т. О. Пахомова [10], Г. В. Барабанова [1], І. В. Корейба [4], Т. В. Кравчина [5], О. С. Малюга [7], С. В. Радецька [12], проблема не може вважатися остаточно вирішеною.

Метою статті є охарактеризувати психолінгвістичні особливості англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх релігієзнавців.

Впродовж історії релігія була і залишається зараз носієм та оберігачем моральних цінностей людської спільноти. Віками релігійна свідомість слугувала своєрідною духовно-моральною опорою суспільства, важливим чинником утвердження ідеалів громадянського суспільства, засобом передачі із покоління в покоління етичних норм, принципів, традицій, звичаїв та обрядів, національних святинь. Вона постає як провідний людиноформуючий чинник, запорука людяності, складова формування особистісної ментальності [6, с. 17].

Релігія впливає насамперед на духовний світ віруючих, їх моральні орієнтації і життєві установки, люди відчують моральну підтримку з її боку. Релігія виконує компенсаторну функцію, заспокоюючи і умиротворяючи людину, в чому проявляється психотерапевтичний ефект її впливу. Вона сприяє віруючим в особистому духовному розвитку й удосконаленні. Релігія була і залишається одним із головних факторів духовного життя суспільства. Передача системи релігійних принципів, поглядів та ідеалів, що є ядром релігійної комунікації, відбувається і за посередництвом текстів, які не можуть не бути предметом дослідження психолінгвістичної науки. В релігії сконцентрований величезний духовний досвід людства, вона дає можливість відчуті себе під опікою мудрої і могутньої сили, а розуміння культурних основ різних релігій важливе для розвитку особистості.

Оволодіння науковими знаннями про релігію є необхідною умовою зростання культури та освіченості фахівця будь-якого профілю, кожної спеціальності. Відсутність необхідних знань у цій сфері зумовлює не завжди правильну орієнтацію громадян, інколи навіть з вищою освітою, в дискусіях навколо релігійно-церковних питань. Тому вивчення релігієзнавства в українській вищій школі – важливий чинник підвищення рівня духовної культури людини. Знання історії духовних культур, зокрема релігії, відчиняє двері до правильного розуміння й осмислення величезної глибини цивілізаційного надбання людства, свідомого і плідного його засвоєння. Правильно сформовані світоглядні орієнтації, уявлення про духовні цінності допомагають людям чіткіше визначити свою програму життя, а народам – зайняти належне місце в цивілізованому світі [9, с. 9].

Майбутні релігієзнавці повинні орієнтуватись у колі релігійних питань, підвищувати свій рівень гуманітарної освіченості. Їхня освіта з відповідним вихованням покликана формувати світоглядну і конфесійну толерантність, виробити установку на пізнання дійсної суті релігійних явищ, свідомо користуватись світоглядними переконаннями у стосунках з іншими людьми, в оцінці тих чи інших феноменів духовної культури [9, с. 12].

Зростаючий обсяг професійно спрямованої іншомовної інформації, що надходить як через друковані видання, так і через інтернет ставить майбутніх релігієзнавців перед необхідністю опрацювати значну кількість фахової інформації. Це, відповідно, суттєво підвищує вимоги до розуміння та осмислення змісту наукових іншомовних текстів, результатів обробки, аналізу, що значною мірою зумовлюється рівнем сформованості професійно орієнтованої компетентності в читанні. Тексти здавна привертали увагу як особливий об'єкт вивчення. Спочатку це стосувалося сакральних текстів, що відіграють основну роль у всіх релігіях. При цьому насамперед потрібно пам'ятати, що будь-який текст, його сприймання, декодування, розуміння пов'язані з актуалізаціями певних систем знань як ментальних репрезентацій фактів у своїх взаємозв'язках. З огляду на свою специфіку зміст релігійного тексту посідає унікальне місце. Адже його основні поняття, як і символи віри загалом, за своїм змістом – апріорні та трансцендентні, тобто належать до сфери гранично абстрактних й узагальнених знань. Водночас факти своєї буденної подієвості віруюча людина осмислюватиме й, відповідно, словесно відтворюватиме [13, с. 131].

При навчанні майбутніх релігієзнавців читання фахових іншомовних текстів передача формальних знань заміщується формуванням відповідних знань, умінь, навичок та здатностей,

що забезпечують знаходження, розуміння, осмислення фахової інформації та ефективно її використання для вирішення поставленого завдання, розвивається соціально необхідний рівень навчальної автономії, формується психологічна готовність до наступної самоосвіти та професійного зростання [11, с. 114].

Загальновідомо, що «читання – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, спрямований на сприйняття і розуміння писемного тексту. Читання є складником комунікативної діяльності людини, оскільки забезпечує писемну форму спілкування» [2, с. 18]. Психофізіологічну основу читання становлять операції зорового сприйняття друкованого тексту і розуміння закодованої в ньому інформації. Розуміння досягається завдяки сформульованим психофізіологічним механізмам читання, які включають операції зорового сприйняття друкованого чи рукописного тексту, розпізнавання та співвіднесення графічних знаків з тими еталонами, що зберігаються в пам'яті, знаходження орієнтирів для розуміння тексту, відповідної швидкості сприйняття та декодування сприйнятої інформації. Отже, читання вимагає від студентів активної розумової діяльності з метою отримання з тексту необхідної інформації.

З психологічної точки зору, читання визначається як «складна розумова діяльність аналітико-синтетичного характеру, що полягає в дешифруванні графічних символів та переробці їх смислові одиниці». Дослідники в галузі психології та психолінгвістики неодноразово здійснювали спроби побудувати психолінгвістичну модель процесу читання. Незважаючи на існуючі розбіжності, у всіх моделях визначаються два процеси: сприйняття тексту та його розуміння. У зрілого читача ці процеси невіддільні один від одного. Одночасно зі сприйняттям відбувається осмислення змісту повідомлення (логічна розумова операція зі встановлення значень даних одиниць, їх співвіднесення зі значеннями інших одиниць, смислом речення, абзацу, смислового відрізка, всього тексту, організація отриманої інформації, її оцінка тощо). Оскільки звичайним станом людини під час сприйняття мови є спрямованість свідомості на смисловий зміст повідомлення та розуміння прочитаного – головний компонент читання як «процесу комунікації». Читач повинен володіти «системою еталонних одиниць і структур, що є відображенням у свідомості комунікативних елементів тексту та закономірностей їх поєднання, а отже, предметними смислами, зв'язки яких є абстрактним відображенням на відповідному рівні свідомості реальних предметних відношень, структури людської діяльності і актив поведінки». Іншою передумовою розкриття смислових зв'язків тексту є «володіння читачем певними знаннями, що використовуються автором тексту, і складають інформаційну основу розуміння. Відповідність тлумачення тексту конкретним індивідом його смислового наповнення зумовлюється наявністю в його свідомості тезаурусу – зв'язного набору знань, здатних до актуалізації в процесі читання. Розуміння текстів прямо залежить від кількісного та якісного наповнення тезаурусу читача» [3, с. 36].

Т. В. Кравчина визначає такі основні функції англomовного професійно орієнтованого тексту:

1. «Функція збагачення і розширення знань, головним чином лексичних. У процесі читання студенти отримують завдання знайти певні слова чи словосполучення і визначити їх значення; знайти і виписати слова чи структури за якоюсь конкретною ознакою; назвати слова, які були використані в певній ситуації тощо.

2. Функція тренування, мета якої полягає в тому, щоб засвоїти лексико-граматичний матеріал, з одного боку, а з іншого – забезпечити вправлення в читанні і використанні певного мовного матеріалу у відповідях на запитання викладача, у процесі вільного переказу змісту чи в переказі, близькому до тексту.

3. Функція розвитку усного мовлення на основі прочитаного тексту: переказ тексту своїми словами, драматизація окремих епізодів, придумування продовження фабули тексту або іншого початку, бесіда за окремими проблемами, які розкриваються в тексті, тощо.

4. Функція розвитку смислового сприйняття тексту – його розуміння. Завдання такого характеру спрямовані на перевірку розуміння окремих епізодів та всього тексту, знаходження різних смислових та формальних елементів, які полегшують процес розуміння, виконання вправ, які допомагають переборювати труднощі, що виникають на шляху розуміння тексту» [5, с. 207].

Професійно орієнтоване читання – це читання будь-яких іншомовних текстів за фахом, що передбачає оперативну орієнтацію на пошук, відбір, розуміння й обробку здобутої інформації з метою її подальшого застосування у майбутній педагогічній діяльності [4, с. 11].

Оскільки ми вважаємо невід'ємним компонентом компетенції в читанні професійно орієнтовану складову, сформуємо визначення професійно орієнтованої компетенції в читанні із врахуванням цього компонента. Визначаємо професійно орієнтовану компетенцію в читанні як складну динамічну сукупність знань, навичок, вмінь і здатностей, що дають змогу знаходити, вилучати, усвідомлювати, оцінювати фахову інформацію з різних джерел, у т. ч. з інтернет-ресурсів, та готовність її практично використовувати у процесі виконання навчальної професійно орієнтованої або безпосередньої професійної читацької діяльності.

Однією з основних передумов ефективності процесу навчання професійно орієнтованого читання є реалізація індивідуального підходу до студентів, який здійснюється з урахуванням їх індивідуально-психологічних особливостей. Згідно з концепцією комплексної індивідуалізації навчання іноземної мови виокремлюють такі види індивідуалізації: мотивуючу, регулюючу та формуючу.

Мотивуюча індивідуалізація здійснюється з урахуванням рівня суб'єктивного контролю, який зумовлює локус контролю – інтернальний та екстернальний. Локус контролю ще не сформований остаточно у студентів, тому він піддається впливу. У процесі соціалізації його формування йде за двома лініями: існуючий тип або зміцнюється, або змінюється на протилежний. Вважається, що основним показником розвитку особистості є перехід від зовнішньої (екстернальної) до внутрішньої (інтернальної) детермінації. Студенти з низьким рівнем суб'єктивного контролю (екстернали) впевнені в тому, що вони мало впливають на результати свого навчання, вважають, що їх академічні успіхи чи невдачі зумовлюються навколишніми обставинами. Студенти з високим рівнем суб'єктивного контролю (інтернали), навпаки, всю відповідальність за навчання беруть на себе, бачать причини своєї невдачі лише у власних недоліках. До характеристик студентів-інтерналів відносяться прагнення досягти високих результатів у діяльності, наполегливість та цілеспрямованість у виконанні завдань, активність і продуктивність у діяльності. Тоді як студентів-екстерналів характеризують невпевненість у собі, несамостійність, орієнтація на поради, підказки, низька саморегуляція діяльності. Різниця в рівні суб'єктивного контролю у студентів, який вимірюється за допомогою тесту-опитувальника, є основною передумовою застосування мотивуючого виду індивідуалізації навчання.

Регулююча індивідуалізація за своїм змістом спрямована на врахування реального рівня володіння студентами читанням англійською мовою. Цей рівень встановлюється за допомогою тесту як засобу вимірювання рівня досягнень тестованого в оволодінні читанням текстів з різними якісними (повнота розуміння) та кількісними (обсяг тексту) показниками.

Регулюючий вид індивідуалізації передбачає, з одного боку, тимчасове спрощення і часткове варіювання завдань для студентів з низьким рівнем володіння читанням іноземною мовою за умови досягнення ними базового рівня, а з іншого – розширення та ускладнення програмних вимог для студентів з високим вихідним рівнем.

Реалізація формуючого виду індивідуалізації навчання професійно орієнтованого читання здійснюється з урахуванням та опорою на стиль діяльності, який уже склався у студентів. Компонентами індивідуального стилю є стратегії, під якими розуміють організовану, цілеспрямовану і регульовану послідовність дій, здійснювану студентами під час діяльності (в нашому випадку діяльності читання), щоб зробити навчання легшим, швидшим та ефективнішим. Встановлено, що всі студенти застосовують стратегії. Однак існує суттєва різниця в кількості та якості їх застосування різними студентами. Ця різниця є основною передумовою реалізації формуючої індивідуалізації навчання читання іноземною мовою. Застосування цього виду індивідуалізації ефективно за умови встановлення вихідного рівня сформованості стратегій читання рідною та іноземною мовами, який визначається шляхом анкетування і тестування [14, с. 12].

Вважаємо, що у майбутніх релігієзнавців повинна бути сформована компетенція в сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, практичне володіння цією мовою, що передбачає досягнення такого рівня, який повинен забезпечити майбутньому спеціалістові можливість спілкуватися нею в обсязі тематики, зумовленої програмою, отримувати і передавати наукову інформацію зі свого фаху.

У зв'язку з цим навчальна дисципліна «Професійна іноземна мова» представлена такими текстами:

Тема 1. Англiканська церква. Студентам пропонується перекласти текст, а також опрацювати лексичний матерiал.

Тема 2. Церква Шотландiї. Студенти опрацювують лексичний матерiал та виконують лексичнi вправи.

Тема 3. «Вiльнi» церкви. Майбутнi релiгiєзнавцi опрацювують лексичний матерiал, виконують лексичнi вправи.

Тема 4. Бiблiя – свята книга авраамiчних релiгiй. Студенти опрацювують лексичний матерiал, читають та перекладають текст.

Тема 5. Вiровчення i обряди iудаїзму. Тора i Талмуд. Пропонується опрацювання термiнiв, виконання лексичних вправ, читання та переклад тексту.

Тема 6. Конфуцiанство i даосизм. Запропоновано опрацювання термiнiв, читання та переклад тексту.

Процес формування професiйно орієнтованої компетентності майбутнього релiгiєзнавця визначаємо як розвиток дiяльнiсної iншомовної компетентності не лише в повсякденних, загальних дiлових, а й уфахових ситуацiях, що (разом з навчанням iншомовної комунiкацiї) передбачають усвідомлення студентом зв'язкiв мiж власною та iноземною культурами, розвиток та активiзацiю мiжфахового мислення, формування навичок i вмiнь автономного навчання, як становлення особистої вiдповiдальності студента за результати навчання шляхом органiзацiї навчального процесу спiльно з викладачем.

Пiдсумовуючи сказане вище, впевненi, що майбутнiй релiгiєзнавець повинен:

- розумiти автентичнi тексти, пов'язанi з навчанням за спецiальністю з пiдручникiв, популярних i спецiалiзованих журналiв та джерел з iнтернету;
- знаходити необхiдну iнформацiю та розумiти головнi iдеї в неадаптованiй лiтературi за фахом;
- передбачати основну iнформацiю тексту за його заголовком та iлюстративним матерiалом, що супроводжує текст;
- здiйснювати ознайомлювальне читання неадаптованих текстiв з фаху для отримання iнформацiї;
- накопичувати iнформацiю з рiзних джерел для подальшого використання (на презентацiях, конференцiях, у дискусiях в академiчному навчальному середовищi, а також у подальшiй науковiй роботi);
- розумiти автентичну академiчну та професiйну кореспонденцiю.

Отже, рацiонально побудована система навчання читання iноземною мовою допомагає вирiшувати практичнi, загальноосвітнi, виховнi та розвивальнi завдання. Безсумнiвно, читання професiйно орієнтованих текстiв розвиває мислення, допомагає усвідомити особливостi структури англiйської мови. Iнформацiя, котру отримує майбутнiй релiгiєзнавець у процесi читання, розвиває його свiтогляд i збагачує знання про релiгiю. Велика розумова робота, що пов'язана iз зануренням у зміст тексту, розвиває навички самостiйної роботи, формує такi якостi, як працелюбнiсть, наполегливiсть та iнтерес до вивчення англiйської мови за професiйним спрямуванням.

Перспективою подальших дослiджень може слугувати розроблення посiбника з професiйно орієнтованими текстами для майбутнiх релiгiєзнавцiв та вiдповiдними вправами для тренування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабанова Г. В. Когнiтивно-комунiкативна модель навчання професiйно орієнтованого читання iноземною мовою в немовному вузi / Г. В. Барабанова // Iноземнi мови. – 2004. – № 1. – С. 29–31.
2. Борецька Г. Е. Методика формування iншомовної компетенцiї у читаннi / Г. Е. Борецька // Iноземнi мови. – 2012. – № 3. – С. 18–27.
3. Галустова К. Г. Психолiнгвiстичнi особливостi iншомовного читання та смислового сприйняття художнього тексту / К. Г. Галустова // Вiсник Київського нацiонального лiнгвiстичного унiверситету. – 2011. – № 19. – С. 35–43.
4. Корейба I. В. Формування вмiнь професiйного читання нiмецькомовних Iнтернет-текстiв у майбутнiх учителiв / I. В. Корейба // Iноземнi мови. – 2009. – № 4. – С. 25–30.
5. Кравчина Т. В. Психологiчнi особливостi читання та розумiння професiйно орієнтованих текстiв англiйською мовою студентами немовних спецiальностей / Т. В. Кравчина // Науковi записки

- Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. – 2012. – № 38. – С. 204–208.
6. Майстренко С. В. Релігійна свідомість та економічна діяльність / С. В. Майстренко // Вісник Черкаського університету. – 2011. – № 200. – С. 16–22.
  7. Малюга О. С. Навчання професійно орієнтованого читання наукових англійських текстів студентів-магістрів аграрних спеціальностей: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / О. С. Малюга. – К., 2007. – 26 с.
  8. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
  9. Лешан В. Ю. Основи релігієзнавства: підручник. – 2-е вид., доп. / В. Ю. Лешан. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т, 2010. – 360 с.
  10. Пахомова Т. А. Изучение художественных текстов в системе профессиональной иноязычной подготовки студентов-филологов на продвинутом этапе / Т. А. Пахомова // Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology, 2015. – III (31), Is. 61. – С. 47–49.
  11. Професійно орієнтоване навчання іноземних мов у старшій профільній і вищій школі: проблеми та перспективи: кол. монографія / Л. А. Сажко, Л. Я. Зеня, О. В. Бирюк та ін. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2015. – 225 с.
  12. Радецька С. В. Методика навчання майбутніх економістів професійно спрямованого читання англійською мовою з використанням комп'ютера: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / С. В. Радецька. – К., 2005. – 260 с.
  13. Савелюк Н. М. Психолінгвістичні особливості релігійного дискурсу (теоретичний аспект) / Н. М. Савелюк // Східноєвропейський журнал психолінгвістики. – 2015. – Т. 2. – № 1. – С. 124–133.
  14. Труханова Т. І. Індивідуалізація навчання професійно орієнтованого читання англійською мовою студентів технікумів та коледжів економічного профілю: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Т. І. Труханова. – К., 2001. – 19 с.

REFERENCES

1. Barabanova H. V. Kognitivno-komunikativna model navchannya profesiyno oriyentovanoho chytannya inozemnoyu movoyu v nemovnomu vuzi [Cognitive and communicative model of teaching professionally oriented reading in foreign language at nonlinguistic institution of higher education]. *Inozemni movy*, 2004, Vol. 1, pp. 29–31.
2. Boretska H. E. Metodyka formuvannya inshomovnoyi kompetentsiyi u chytanni [Methodology of foreign language reading competence forming]. *Inozemni movy*, 2012, Vol. 3, pp. 18–27.
3. Halustova K. H. Psykholinhvistychni osoblyvosti inshomovnoho chytannya ta smyslovoho spryynyattya khudozhnoho tekstu [Psycholinguistic peculiarities of foreign language reading and semantic perception of fictional text]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho lnhvistychnoho universytetu*, 2011, Vol. 19, pp. 35–43.
4. Koreyba I. V. Formuvannya vmin profesiynoho chytannya nimetskomovnykh Internet-tekstiv u maybutnikh uchyteliv [Formation of professional reading skills of German-language Internet texts for future teachers]. *Inozemni movy*, 2009, Vol. 4, pp. 25–30.
5. Kravchyna T. V. Psykhologichni osoblyvosti chytannya ta rozumynnya profesiyno oriyentovanykh tekstiv anhliyskoyu movoyu studentamy nemovnykh spetsialnostey [Psychological features of reading and understanding of professionally oriented English texts by students of non-language specialties]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhayla Kotsyubynskoho*, 2012, Vol. 38, pp. 204–208.
6. Maystrenko S. V. Relihiyna svidomist ta ekonomichna diyalnist [Religious consciousness and economic activity]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu*, 2011, Vol. 200, pp. 16–22.
7. Malyuha O. S. Navchannya profesiyno oriyentovanoho chytannya naukovykh anhlo-movnykh tekstiv studentiv-mahistriv ahrarnykh spetsialnostey: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk [Teaching future masters in agriculture to read profession oriented scientific texts in English]. Kyiv, 2007, 26 p.
8. Metodyka navchannya inozemnykh mov i kultur: teoriya i praktyka: pidruchnyk dlya stud. klasychnykh, pedahohichnykh i lnhvistychnykh universytetiv / Bihych O. B., Borysko N. F., Boretska H. E. ta in. / za zah. red. S. Yu. Nikolayevoyi [Methodics of teaching of foreign languages and cultures: theory and practice: textbook for students of classical, pedagogical and linguistic universities]. Kyiv, Lenvit Publ, 2013, 590 p.
9. Leshan V. Yu. Osnovy relihiyeznavstva: pidruchnyk. 2-e vyd., dop. [Fundamentals of Religious Studies]. Chernivtsi, 2010, 360 p.
10. Pakhomova T. A. Yzuchenye khudozhestvennykh tekstov v systeme professyonalnoy ynoyazychnoy pidhotovky studentov-fylolohov na prodvynutom etape [Analysis of fictional texts in the system of professional foreign-language competence development of students-philologists on the advanced level]. *Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology*, 2015, Vol. 61, pp. 47–49.

11. Profesiyno oriyentovane navchannya inozemnykh mov u starshiy profilniyi vyshchiy shkoli: problemy ta perspektyvy: kol. monohrafiya / L. A. Sazhko, L. Ya. Zyenya, O. V. Byryuk ta in. [Professionally oriented teaching of foreign languages in the senior profile and high school: problems and perspectives: collective monography]. Kyiv, KNLU Tsentrl Publ., 2015, 225 p.
12. Radetska S. V. Metodyka navchannya maybutnikh ekonomistiv profesiyno spryamovanoho chytannya anhliyskoyu movoyu z vykorystanniam kompyutera: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02 [Computer aided Methods of Teaching Future Economists to read Professional Literature]. Kyiv, 2005, 260 p.
13. Savelyuk N. M. Psykholinhvistychni osoblyvosti relihiynoho dyskursu (teoretychnyy aspekt) [Psycholinguistic peculiarities of religious discourse]. Skhidnoyevropeyskyy zhurnal psykholinhvistyky, 2015. – Vol.1, pp. 124–133.
14. Trukhanova T. I. Indyvidualizatsiya navchannya profesiyno oriyentovanoho chytannya anhliyskoyu movoyu studentiv tekhnikumiv ta koledzhiv ekonomichnogo profilyu: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.02 [Individualization while teaching profession-related reading in English to students of technical schools and colleges]. Kyiv, 2001, 19 p.

Стаття надійшла в редакцію 22.10.2018 р.

УДК 378:811.112.2

DOI 10:25128/2415-3605.18.3.15

ІРИНА ФЕРЕНЧУК-ПІОНТКОВСЬКА

ORCID iD 0000-0002-5492-7595

ferenchuk1@gmail.com

аспірантка

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, вул. Максима Кривоноса, 2

ЗМІСТ ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

Обґрунтовано зміст формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів з використанням навчальної платформи Moodle. На основі аналізу програми, результатів опитування студентів та викладачів трьох вітчизняних закладів вищої освіти суб'єктами навчання обрано студентів третього курсу. Конкретизовано цілі формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів, які визначають зміст навчання – практичну, розвивальну, освітню, виховну та професійно-орієнтовану. У структурі німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів виділено медіакомпетентність, визначену як здатність користуватись пошуковими системами та каталогами, орієнтуватися на веб-сторінках Moodle, оцінювати розміщені там публіцистичні тексти та представляти у подальшому на їх основі самостійно розроблені результати, аналізувати і критично сприймати публіцистичні тексти, представлені в засобах масової інформації (ЗМІ), відбирати тексти, використовувати їх для саморозвитку і професійного становлення. Виокремлено предметний і процесуальний аспекти змісту й уточнено такі їхні компоненти: мовленнєвий, лінгвосоціокультурний, лінгвістичний, навчальний. Предметний аспект включає освітньо-професійну і суспільно-політичну сфери спілкування, ситуації професійного спілкування, теми (згідно з програмою), тексти (газетні статті); лінгвосоціокультурний матеріал (фоновий матеріал, еквівалентну лексику, безеквівалентну лексику, техніко-комунікативні кліше, фразеологізми, афоризми, крилаті вирази); граматичний матеріал, який викликає труднощі в студентів, лексичний матеріал; навчальні (метакогнітивні, когнітивні) стратегії, стратегії використання німецької мови у читанні, комунікативні стратегії, стратегії підбору та критичного сприйняття прочитаних публіцистичних текстів, уточнені в статті. До процесуального аспекту входять відповідні знання, вміння і вправи для їх розвитку, а в його межах конкретизовано вміння ознайомлювального, пошукового, вибіркового читання публіцистичних текстів майбутніми філологами.

Ключові слова: зміст, німецькомовна компетентність в читанні, майбутні філологи, цілі навчання, вміння, стратегії.